

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
UKRAJNA OKTATÁSI ÉS TUDOMÁNYOS MINISZTERIUMA**

**Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці ІІ
II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola**

**Кафедра педагогіки, психології, початкової, дошкільної освіти та управління
закладами освіти**

“ЗАТВЕРДЖУЮ / JÓVÁHAGYOM”

Завідувач кафедри
Tanszékvezető

_____ Біда Олена Анатоліївна
”_____” _____ 2023р.

“ПОГОДЖУЮ / ELLENJEGYZEM”

Гарант освітньої програми
Szakfelelős

_____ Силаді Іван Михайлович
”_____” _____ 2023р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
TANTÁRGYI PROGRAM**

**Теорія і методика науково-дослідницької роботи
(назва навчальної дисципліни / a tantárgy neve)**

ступінь вищої освіти/felsőoktatás szintje: магістр
галузь знань/képzési ág: 01 Освіта/Педагогіка
освітня програма / képzési program: 011 Освітні, педагогічні науки (УПРАВЛІННЯ
ЗАКЛАДОМ ОСВІТИ)

Розробники програми / A program kidolgozói: Кучай Тетяна Петрівна,

доктор педагогічних наук, професор кафедри педагогіки, психології, початкової, дошкільної освіти та управління закладами освіти

Затверджено на засіданні кафедри педагогіки, психології, початкової, дошкільної освіти та управління закладами освіти

Протокол №_1 від „_30_” __08__ 2023 року
 Jóváguyva a Pedagógia és Pszichológia Tanszék ülésén
 _____-án, jegyzőkönyv száma: ____

1. Опис навчальної дисципліни / A tantárgy leírása

Найменування показників / A jellemzők megnevezése	Характеристика навчальної дисципліни / A tantárgy jellemzői	
	денна форма навчання / nappali tagozat	заочна форма навчання / levelező tagozat
Кількість кредитів / Kreditszám – 4	<u>Обов'язкова / Kötelező</u> <u>Вибіркова / Választható</u>	
Загальна кількість годин / Összóraszám – 120	Курс / Évfolyam:	
	I	
	Семестр / Félév	
	2	
Тижневих годин для денної форми навчання / Heti óraszám nappali tagozaton: аудиторних / kontakt – 2 самостійної роботи / önálló munka – 5	Лекції / Előadások	
	20 год.	6 год.
	Практичні, семінарські / Gyakorlati, szemináriumi	
	16 год./óra	__ год./óra
	Лабораторні / Laboratóriumi	
	__ год./óra	__ год./óra
	Самостійна робота / Önálló munka	
84 год./óra	114 год./óra	
	Вид контролю / Ellenőrzés formája: <u>екзамен</u>	

2. Мета, завдання, компетентності та очікувані програмні результати навчання навчальної дисципліни / A tantárgy célja és feladata

Мета: оволодіння студентами теоретичними основами методології та методики науково-педагогічних досліджень, розвиток у них наукового мислення та підготовка до здійснення науково-педагогічних досліджень; набуття компетентностей відповідно до освітньої програми.

Завдання дисципліни:

- засвоєння основних методологічних понять і категорій, що стосуються науково-педагогічних досліджень;
- усвідомлення сучасних методологічних підходів до вибору методики власного науково-педагогічного дослідження.
- виховання у студентів особистих якостей майбутнього педагога, дослідника; прагнення до самонавчання, самовиховання, самовдосконалення.

Програмні результати навчання навчальної дисципліни

ПРН 3. Формувати педагогічно доцільну партнерську міжособистісну взаємодію, здійснювати ділову комунікацію, демонструвати лідерські навички та вміння працювати у команді, зрозуміло і недвозначно доносити власні міркування, висновки та аргументацію з питань освіти і педагогіки до фахівців і широкого загалу, вести проблемно-тематичну дискусію. Планувати та організувати діяльність освітньої організації / закладу освіти в стратегічному та тактичному розвитку, моделювання освітніх процесів, змісту освіти, нормативно-методичного забезпечення, застосування інформаційних технологій в управлінській діяльності. Опанування освітньої тематики компонентів з питань керівництва освітньою та економічною діяльністю закладу освіти, контролю за виконанням запланованих завдань, формування кадрової політики освітнього закладу та контингенту осіб, які в ньому навчаються.

ПРН4. Проектувати ефективні системи управління освітніми процесами у закладах освіти, розробляти і застосовувати їх на практиці. Вільно спілкуватися державною та іноземною мовами усно і письмово для обговорення результатів освітньої, професійної діяльності, презентації наукових досліджень та інноваційних проєктів. Знати на рівні новітніх досягнень концепції розвитку освіти і педагогіки, ідентифікувати проблеми в освітній організації / закладу освіти та обґрунтовувати методи їх вирішення.

ПРН 7. Планувати і виконувати теоретичні й експериментальні дослідження у сфері освіти/педагогіки та управління спрямоване на забезпечення результатів освіти, розробляти та реалізовувати інноваційні й дослідницькі проєкти у сфері освіти/педагогіки та міждисциплінарного рівня із дотриманням правових, соціальних, економічних, етичних норм, розуміти методологію науково-дослідницьких робіт, здійснювати комерціалізацію результатів науково-дослідницької діяльності.

ПРН 9. Здійснювати консультативну діяльність у сфері освітніх, педагогічних наук, використовувати законодавче та нормативно-правове забезпечення освіти, враховувати вимоги чинного законодавства, етичні міркування та соціальну відповідальність, приймати ефективні, відповідальні рішення з правових питань управління в сфері освіти/педагогіки за наявності багатьох критеріїв та неповної або обмеженої інформації.

ПРН 11. Приймати ефективні, відповідальні рішення з питань управління в сфері освіти/педагогіки, зокрема у нових або незнайомих середовищах, за наявності багатьох критеріїв та неповної або обмеженої інформації, взаємодіяти з людьми, впливати на їх поведінку для вирішення професійних питань демократичного управління закладами освіти.

ПРН 13. Планувати і виконувати теоретичні й експериментальні дослідження у сфері освіти/педагогіки, висувати і перевіряти гіпотези, аргументувати висновки, дотримуватися принципів академічної доброчесності.

ПРН 14. Вміти застосовувати на практиці знання та функції управління, методи і засоби управління, навчання та виховання, впровадження новітніх технологій у закладах освіти та їх підрозділах, розробляти і впроваджувати інформаційне, методичне, матеріально-технічне та кадрове забезпечення освітньої організації / закладу освіти (підрозділу).

Компетентності

Інтегральна компетентність. Здатність розв'язувати спеціалізовані завдання та практичні проблеми в галузі педагогічної освіти в професійній діяльності або в процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій і методів управління.

Загальні компетентності

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу.

ЗК2. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК3. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК4. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК10. Здатність проводити дослідження на відповідному рівні

Фахові компетентності

ФК8. Здатність інтегрувати знання у сфері освіти/педагогіки та розв'язувати складні задачі у мультидисциплінарних та міждисциплінарних контекстах.

3. Програма та структура навчальної дисципліни / A tantárgy programja és felépítése

Темі лекцій/Az előadások témái

№		Кількість годин / Óraszám
1.	Наука і наукові дослідження у сучасному світі	4
2.	Методологія, методи та принципи наукового дослідження.	4
3.	Навчально- та науково-дослідна робота студентів	2
4.	Інформаційне забезпечення наукової роботи	6
5.	Підготовка рефератів як форми науково-дослідницької роботи здобувачів вищої освіти.	4

Темі практичних занять / A gyakorlati foglalkozások címe

№	Назва теми/ A téma címe	Кількість годин / Óraszám
1.	Технологія виконання та захисту кваліфікаційної роботи.	1
2.	Загальне поняття про методику та методи наукових досліджень	1

3.	Характеристика сучасних понять «академічна доброчесність / академічна недоброчесність».	1
4.	Технологія написання наукових тез	1
5.	Комп'ютерні засоби перевірки рівня навчальних досягнень	2
6.	Поняття про наукові дослідження	2
7.	Методологія педагогічної науки	2
8.	Інформаційне забезпечення наукових досліджень	1
9.	Навчально-дослідницька робота студентів. Сутність і планування педагогічного дослідження.	1
10.	Наука як форма суспільної свідомості	2

Самостійна робота / Önálló munka

№	Назва теми/ A téma címe	Кількість годин / Óraszám
1	Сутність педагогічного дослідження	40
	Планування педагогічного дослідження	20
	Методологія педагогічної науки	20
	Теоретичні методи педагогічних досліджень	4
	Разом	84

4. Критерії та засоби оцінювання / Az értékelés formái és kritériumai

Шкала оцінювання: національна та ECTS / Osztályozási skála: nemzeti és ECTS (визначена Положенням про організацію освітнього процесу)

Сума балів за всі види навчальної діяльності / Tanulmányi összpontszám	Оцінка ECTS / ECTS osztályzat	Оцінка за національною шкалою / Osztályzat a nemzeti skála szerint	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики / vizsga, évfolyammunka és gyakorlat esetén	для заліку / beszámoló esetén
90 – 100	A	відмінно / jeles	зараховано / megfelelt
82-89	B	добре / jó	

75-81	C	задовільно / elégséges	
64-74	D		
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання / elégtelen a pótvizsga lehetőségével	не зараховано з можливістю повторного складання / nem felelt meg, a pótbeszámoló lehetőségével
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни / elégtelen, a tárgy újrafelvételének kötelezettségével	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни / nem felelt meg, a tárgy újrafelvételének kötelezettségével

Для визначення рейтингу студента (слухача) із засвоєння дисципліни R ДИС (до 100 балів) одержаний рейтинг з атестації (до 30 балів) додається до рейтингу студента (слухача) з навчальної роботи RHP (до 70 балів): $R \text{ ДИС} = RHP + RAT$.

Відповіді на практичних заняттях (усна відповідь, відповіді на запитання викладача, презентація, робота з комп'ютером) – 20 балів.

Самостійна робота – 40 балів.

Контрольна робота – 40 балів.

Загалом – 100 балів.

До екзамену допускаються студенти, які відвідували лекційні та практичні заняття, опрацювали рекомендований мінімум навчальних завдань, прозвітували про самостійну роботу і накопили 60 балів на протязі одного семестру.

Важливою передумовою допуску до екзамену є відпрацювання пропущених лекційних занять. Контроль проводиться, як правило, шляхом письмового виконання індивідуальних завдань із подальшою перевіркою їх викладачем та оголошення оцінки.

У процесі оцінювання навчальних досягнень магістрантів з курсу застосовуються такі методи:

- методи усного контролю: індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда;
- практичні методи: робота з комп'ютером;
- методи письмового контролю: письмове тестування;
- методи самоконтролю: самооцінка, самоаналіз.

5. Рекомендована і допоміжна література навчальної дисципліни та інші інформаційні ресурси/A tantárgy kötelező és ajánlott irodalma

Рекомендована література:

Рекомендована література:

Базова

1. Кузь В. Г. Організація педагогічного дослідження. Знання України, 2016. 48 с.
2. Радченко І. А. Методологія і методика наукових педагогічних досліджень. Умань: УніверсУМ, 2019. 104 с.
3. Радченко І. А. Теорія і практика наукових досліджень. Умань: УніверсУМ, 2021. 104 с.
4. Чирва Г. Методологія та організація наукових досліджень / укладач Чирва Г. Умань: Візаві, 2018. 188 с.
5. Ковальчук В. В. Основи наукових досліджень. Слово, 2019. 239 с.

Допоміжна

1. Гончаренко С. Методологічні особливості наукових поглядів на педагогічний процес. *Шлях освіти*. 2008. № 4. С. 2–10.
2. Гончаренко С. Методика навчального предмета. *Енциклопедія освіти*. Юрінком Інтер, 2008. С. 494–497.
3. Гончаренко С. Педагогічні дослідження: *Методологічні поради молодим науковцям*. Вінниця : ТОВ «Планер», 2010. 308 с.
4. Гончаренко С. Про фундаментальні і прикладні педагогічні дослідження, або «Не споруджують освіту на піску». *Шлях освіти*. 2010. № 2. С. 2–10.
5. Дічек Н. Герменевтика та діалогізм як засади оновлення методологічної бази історико-педагогічних досліджень. *Гуманітарні науки*. 2016. № 2. С. 14–19.
6. Зязюн І. А. Концептуально-методологічні та дидактичні підходи до наукового дослідження педагогічної освітньо-виховної проблематики: монографія. *Діагностика і розвиток педагогічної майстерності у професійних навчальних закладах*: колективна монографія. Педагогічна думка, 2007. С. 3–77.
7. Колесников О. В. Основи наукових досліджень. Центр учбової літератури, 2018, 328с.
8. Коханко О. М. Основи науково-педагогічних досліджень. Хмельницький: ХНУ, 2020. 254 с.
9. Красноштан І. В. Основи наукових досліджень в біології. Умань: Жовтий, 2019. 131 с.
10. Курило В. С. Дисертаційна робота як форма педагогічного дослідження. Тернопіль, 2007. 78 с.
11. Лавриченко Н. Методологічні аспекти порівняльно-педагогічних досліджень. *Школа освіти*. 2016. № 2. С. 17–23.
12. Надикто В. Т. Основи наукових досліджень. Херсон: Олді-Плюс, 2019. 267 с.
13. Ніколаєнко С. М. наукові дослідження в університетах – визначальний чинник зростання якості освіти. *Прок-Бізнес*, 2017. 175 с.

Інформаційні ресурси

1. Про Стратегію сталого розвитку "Україна – 2020" <https://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/5/2015>;
2. Проект Закону України "Про освіту" http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=58639
3. Концепція Нової української школи <https://www.kmu.gov.ua/media/reforms/ukrainska-shkola-compressed>.
4. Про Національну стратегію розвитку освіти в Україні на період до 2021 року <https://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/344/2013>;
5. Про освіту <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>;
6. «Про вищу освіту» (2014 р., зі змінами 2019 р.) <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>;

7. Про національну доктрину розвитку освіти у XXI столітті <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/347/2002>;

8. Нова українська школа. Концептуальні засади реформування середньої освіти / Міністерство освіти і науки України. – 2016 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/media/reforms/ukrainska-shkola-compressed.pdf>);

9. Про затвердження Концепції розвитку педагогічної освіти <https://mon.gov.ua/ua/npra/prozatverdzhennya-konceptsiyi-rozvitku-pedagogichnoyi-osviti>);

10. Державний стандарт початкової освіти : затв. постановою Кабінету Міністрів України від 21.02.2018 № 87 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.kmu.gov.ua/ua/npras/prozatverdzhennyaderzhavnogo-standartu-pochatkovoyi-osviti>

11. Національна програма виховання дітей та учнівської молоді в Україні [Електронний ресурс] / Режим доступу : <http://uapravo.net/data/base28/ukr28703/htm>.

Додаток 1 / 1. számú melléklet

Методичні вказівки до практичних (семінарських) робіт з дисципліни / Módszertani útmutató a gyakorlati (szeminárium) munkához

Tantárgyból

Контрольні питання, комплекти тестів для визначення рівня засвоєння знань студентами

Перелік питань для підготовки до заліку з дисципліни «МЕТОДОЛОГІЯ І МЕТОДИКА ПЕДАГОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ»

1. Пізнання, рівні наукового пізнання.
2. Сутність науки. Наукове дослідження. Форми наукового знання.
3. Розвиток науки. Наукові революції.
4. Глобальні кризи й проблема цінності науково-технічного прогресу.
5. Науково-дослідницька робота студентів.
6. Вимоги до написання реферату.
7. Тези доповіді та наукова стаття.
8. Підготовка магістерської роботи як кваліфікаційного дослідження.
9. Особливості науково-педагогічного дослідження.
10. Види досліджень у педагогіці.
11. Методологія науково-педагогічного дослідження.
12. Методологічні принципи науково-педагогічного дослідження.
13. Підходи до організації педагогічного дослідження.
14. Системний підхід до організації науково-педагогічного дослідження.
15. Компетентнісний підхід до організації науково-педагогічного дослідження.
16. Етика педагогічного дослідження.
17. Етапи виконання науково-дослідницької роботи.

18. Програма та методика науково-педагогічного дослідження.
19. Сутність поняття «метод дослідження». Абстрагування. Аналіз і синтез.
20. Сутність поняття «метод дослідження». Індукція і дедукція. Екстраполяція.
21. Сутність поняття «метод дослідження». Методи моделювання, порівняння, узагальнення.
22. Сутність поняття «метод дослідження». Ідеалізація та формалізація.
23. Сутність поняття «метод дослідження». Спостереження.
24. Сутність поняття «метод дослідження». Вивчення і узагальнення педагогічного досвіду.
25. Сутність поняття «метод дослідження». Вимірювання, метод експертної оцінки.
26. Сутність поняття «метод дослідження». Вивчення документації та результатів педагогічної діяльності.
27. Сутність поняття «метод дослідження». Методи опитування.
28. Сутність поняття «метод дослідження». Тестування.
29. Сутність поняття «метод дослідження». Соціометрія як метод дослідження міжособистісних відносин у групі.
30. Поняття експериментального методу в педагогічних дослідженнях, його види.
31. Особливості педагогічного експерименту.
32. Етапи педагогічного експерименту та їх планування.
33. Основні поняття математичної статистики. Кореляція.
34. Основні типи вимірювань у педагогічних дослідженнях.
35. Вибір контрольних і експериментальних груп.

Зразки тестів для визначення рівня засвоєння знань студентами

1. Особлива форма процесу пізнання, систематичне та цілеспрямоване вивчення об'єктів, у якому використовують засоби і методи науки, і яке завершується формулюванням знання про досліджуваний об'єкт – це ...
2. Процес цілеспрямованого, активного відображення об'єктивного світу у свідомості людей це ...
3. Вихідне положення теорії, вчення, на основі якого логічно виводяться інші твердження – це:

1	принцип;
2	аксіома;
3	поняття;
4	факт.

4. Що з нижчепереліченого належить до форм наукового знання?

1	пізнання;
2	факти;
3	діяльність;
4	школа;
5	дослідження;
6	категорії;

7	методи;
8	теорії.

5. Із запропонованого переліку виберіть характеристики, які відрізняють наукове пізнання від повсякденного

1	традиційність;
2	використання наукової термінології;
3	систематизація знань;
4	отримання нових знань ;
5	спеціальна підготовка суб'єкта, що пізнає;
6	використання спеціальних засобів для отримання нового знання.

6. Класифікуйте наукові дослідження за ознаками

а)	за способом і методами
отримання нового знання	1) практичні
2) технічні
б)	за зв'язками із предметною
діяльністю	3) теоретичні
4) гуманітарні
в)	за сферою дослідження	5) природничі
6) емпіричні

7. Виберіть та розмістіть у правильній послідовності складові наукової статті відповідно до вимог ДАК

1	постановка проблеми у загальному вигляді
2	термінологічний апарат
3	формулювання цілей статті
4	виклад основного матеріалу
5	об'єкт і предмет дослідження
6	аналіз останніх досліджень і публікацій
7	висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямі

8. Вкажіть характеристики поданих принципів науково-педагогічного дослідження

а)	об'єктивності	1) розгляд факту або явища на основі аналізу умов його проходження;
б)	сутнісного аналізу	2) передбачає всебічне врахування факторів, які породжують те чи інше явище, умов, за яких дане явище розвивається, адекватності дослідницьких підходів і засобів
в)	генетичний	3) досліджує перспективи розвитку об'єкта;
г)	єдності логічного та історичного	4) ставить вимогу доказовості, обґрунтованості вихідних засновків, логіки дослідження і його висновків;
		5) передбачає співвіднесення у досліджуваних явищах зовнішнього, особливого й одиничного.

9. Вкажіть ознаки фундаментальних і прикладних науково-педагогічних досліджень

а)	фундаментальні	1) спрямовуються на розв'язання проблем, притаманних педагогічній практиці
		2) присвячуються розв'язанню проблем, наявних у педагогічній теорії

Б)	Прикладні	3) пізнаються базисні засади функціонування педагогічних систем чи їх окремих елементів
		4) здійснюється пошук шляхів ефективного використання базисних засад у конкретних педагогічних об'єктах

10. Мета дослідження конкретизується у ряді його ...

Додаток 2 / 2. számú melléklet

Методичні вказівки до самостійних робіт з дисципліни / Módszertani útmutató önálló munkához

tantárgyból

Матеріали для самостійної роботи.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ КОНСПЕКТУВАННЯ

1. Класифікація методів наукового дослідження. Характеристика основних підходів до класифікації методів дослідження.
2. Об'єкт і предмет дослідження. Пояснити характер зв'язку об'єкта та предмета дослідження. Навести приклади.
3. Розкрити поняття „методика наукового дослідження”.
4. Розкрити поняття „методологія наукового дослідження”, „методологія педагогіки”.
5. Мета дослідження. Конкретизація мети у завданнях дослідження. Навести приклади.
6. Етапи наукового дослідження. Підбір методів до завдань, що реалізуються в ході кожного етапу дослідження.

ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

Підготувати реферат на тему:

1. „Особливості використання методу малюнкових тестів в роботі з дітьми початкової школи”, „Умови ефективного використання соціометричного методу в роботі з дітьми початкової школи”, „Використання методу спостереження при вивченні індивідуальних особливостей дітей початкової школи ”
2. Розробити структурну чи образну модель взаємозв'язку методів наукового дослідження.
3. Визначити тему та розробити науково-категорвальний апарат власного наукового дослідження.
4. Підготувати статтю за результатами узагальнення передового педагогічного досвіду.